

Tento informační přehled byl vypracován ve spolupráci s Radou notářů Evropské unie (CNUE).

1 Jakým způsobem se vyhotovuje pořízení pro případ smrti (závěť, společná závěť, dědická smlouva)?

Belgické právo uznává v zásadě tyto tři formy závěti: **úřední závěť** neboli **notářsky ověřená závěť**, **holografní závěť** (závěť vlastnoručně sepsaná, datovaná a podepsaná pouze zůstavitelem) a **mezinárodní závěť**.

Zůstavitel musí být duševně způsobilý vyjádřit platně a svobodně svou vůli (články 901 až 904 občanského zákoníku).

V zásadě a kromě výjimek jsou zakázány smlouvy o budoucím dědictví.

V přeshraničních případech je závěť v zásadě v Belgii platná, pokud je v souladu s právní normou platnou v místě, kde k úkonu došlo („*locus regit actum*“), nebo s jedním z právních předpisů stanovených Haagskou úmluvou ze dne 5. října 1961.

2 Mělo by být pořízení registrováno? Pokud ano, jakým způsobem?

Notář, který obdrží úřední nebo mezinárodní závěť či u kterého je uložena holografní závěť, má za povinnost tuto závěť zaevidovat v centrálním registru závětí, který spravuje Fédération Royale du Notariat belge. V případě holografních závětí uložených u notáře má zůstavitel možnost odmítnout zaevidování své závěti v tomto registru.

3 Existují nějaká omezení svobodného nakládání s majetkem v případě smrti (např. povinný dědický podíl)?

Belgické právo uznává zásadu povinného podílu, podle níž náleží minimální část (povinný podíl čili podíl ze zákona či zákonný podíl) dědictví povinně dle případu pozůstalému manželovi či manželce, dětem a otci a matce zůstavitele.

Pokud jde o děti (neboli potomky), odpovídá tento povinný podíl polovině dědictví v případě jednoho dítěte, 2/3 v případě dvou dětí a 3/4 v případě tří nebo více dětí.

Pokud jde o otce a matku, má každý z nich nárok na čtvrtinu dědictví v případě, že neexistují žádní potomci. V tomto případě mohou odkazy, které zůstavitel či zůstavitelka učinil(a) pozůstalému manželovi či manželce, zahrnout celé dědictví.

Pozůstalý manžel či manželka nabývá v každém případě přinejmenším buď poživací právo (*usufructus*) na polovinu děděného majetku nebo poživací právo na dům, který slouží jako hlavní bydliště, a movité vybavení, a to i v případě, kdy jejich hodnota přesahuje polovinu dědictví.

Pokud se zůstavitel rozhodl nebrat ve své závěti ohled na povinný dědický podíl a dědici souhlasí s dodržáním jeho poslední vůle, lze závěť splnit. Ovšem osoby, jejichž nárok na povinný dědický podíl nebyl respektován a které ho chtějí uplatnit, mohou podat žalobu za snížení dědictví.

4 Pokud pořízení pro případ smrti neexistuje, kdo dědí a kolik?

Pokud zesnulá osoba nebyla v manželském svazku a neměla děti, dědí na prvním místě její předci (ascendenti) a přednostní příbuzní v pobočné linii (bratři a sestry). Otec a matka obdrží každý čtvrtinu a bratři/sestry nebo případně jejich potomci zbylou část. Je-li jeden nebo oba z rodičů po smrti, jejich podíl náleží bratrům a sestrám. Neexistují-li žádní ascendenti, bratři, sestry nebo jejich potomci, je dědictví rozděleno na polovinu mezi příbuzné po matčině a příbuzné po otcově straně (strýc, teta, bratranec, sestřenice atd.).

Pokud zesnulá osoba nebyla v manželském svazku a zůstali po ní děti, jejich nárok vyřazuje z dědictví všechny ostatní členy rodiny. Rozdělují si dědictví do plného vlastnictví rovným dílem. V případě, že dítě zemřelo dříve (nebo dědictví odmítlo či je ho nezpůsobilé) a zanechalo po sobě potomky, tyto potomci nabývají dědictví substitucí za dítě, které zemřelo dříve, dědictví odmítlo nebo je ho nezpůsobilé.

Pokud zesnulá osoba po sobě zanechá manžela či manželku a děti, přeživší manžel či manželka nabývá poživací právo (*usufructus*, čili právo používat určitou věc a dostávat její plody a výnosy) na všechen majetek, který tvoří dědictví. Děti dědí rovným dílem holé vlastnictví.

Pokud zesnulá osoba po sobě zanechá manžela či manželku a je bezdětná, přeživší manžel či manželka se stává jediným dědicem, pokud zesnulá osoba nemá ascendenty a příbuzné v pobočné linii až do čtvrtého stupně. Pokud existují, přeživší manžel či manželka nabývá v zásadě poživací právo a ostatní dědici holé vlastnictví. V tomto případě ovšem podíl, který nabývá přeživší manžel či manželka, závisí na úpravě majetkových poměrů v manželství, které manželé uzavřeli: v případě společného jmění manželů dědí přeživší manžel či manželka do plného vlastnictví podíl zesnulého na tomto společném jmění.

Pokud zesnulá osoba po sobě zanechá osobu, se kterou uzavřela registrované partnerství, je v Belgii uznávána jako forma registrovaného partnerství tzv. „zákonné soužití (*cohabitation légale*)“. Přeživší registrovaný partner či partnerka má v dědictví nárok na poživací právo na obydlí, které jim během společného života sloužilo za společné bydliště, a rovněž na nábytek, kterým bylo vybaveno. Přeživší registrovaný partner či partnerka ale může být zbaven (a) tohoto poživacího práva v závěti nebo formou darů, ke kterým došlo za života zesnulé osoby ve prospěch jiných osob.

Pokud zesnulá osoba po sobě zanechá partnera/partnerku, se kterým/terou neuzavřela registrované partnerství, tzn. šlo o volné soužití (skutečný, ale neregistrovaný svazek), může se stát přeživší partner či partnerka dědicem pouze za podmínky, že tak stanoví zesnulá osoba ve své závěti. Belgické právo mu/jí nepřiznává žádné automatické dědění ze zákona.

5 Který orgán je příslušný:

5.1 v dědických věcech?

Dědickým řízením není pověřen žádný konkrétní orgán.

Právní předpisy ale stanoví zásah notáře v případě holografní nebo mezinárodní závěti. V některých případech může být dále nutný zásah soudu prvního stupně (nebo smírčího soudce), a to zejména: v případě dědictví ve prospěch nezpůsobilých osob (nezletilí apod.), v případě přijetí dědictví s výhradou soupisu (tj. pouze aktiv), v případě pozůstalosti bez dědiců, kdy je nutno vydat soudní příkaz k uvedení v držbu nebo k vydání odkazu, v případě sporného vypořádání/rozdělení, kdy zasahuje notář určený soudem.

5.2 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí dědictví?

Úmrtím osoby přechází vlastnictví děděného majetku automaticky na dědice.

Dědici mají ale možnost: dědictví přijmout bezvýhradně (s aktivy a pasivy), přijmout ho s výhradou soupisu nebo ho odmítnout.

Přijetí dědictví může být výslovné nebo tacitní (nevýslovné): o výslovné přijetí se jedná v případě, kdy osoba vystoupí v úředním nebo soukromoprávním aktu jako dědic; o tacitní přijetí se jedná v případě, kdy dědic provede úkon, ze kterého nutně vyplývá jeho záměr přijmout dědictví a který má právo učinit pouze jako dědic.

Dědictví je možno přijmout také „s výhradou soupisu“ při dodržení postupu stanoveného v článku 793 a násl. občanského zákoníku.

Dědic, který si přeje přijmout dědictví s výhradou soupisu, musí učinit zvláštní prohlášení **u soudu prvního stupně obvodu**, ve kterém probíhá dědické řízení, nebo **u notáře**.

Dědictví je rovněž možno odmítnout. K tomu se musí dědic dostavit s kopií úmrtního listu **do podatelny soudu prvního stupně** místa, kde měl zesnulý bydliště, a podepsat tam prohlášení o odmítnutí dědictví (článek 784 a násl. občanského zákoníku), nebo učinit totéž **u notáře**.

Prohlášení musí být zaevidována v rejstříku soudní podatelna místa zahájení dědického řízení.

5.3 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí odkazu?

Viz níže (bod 7).

5.4 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí povinného dědického podílu?

Žádný zvláštní postup neexistuje (viz výše bod 3).

6 Stručný popis postupu k vypořádání dědické věci podle vnitrostátního práva, včetně vypořádání majetku a jeho rozdělení (včetně informací o tom, zda byl postup k vypořádání dědické věci zahájen soudem, nebo zda jej zahájil jiný příslušný orgán bez návrhu).

Belgický občanský zákoník uznává zásadu automatického přechodu pozůstalosti na dědice bez zvláštního řízení.

Skutečnost, že určitá osoba zemřela, stačí, aby její dědici plnoprávně nabyli její majetek, práva a závazky s povinností uhradit dědickou daň (článek 718 a 724 občanského zákoníku). [Existují ale výjimky: viz níže bod 7].

V případě soudního vypořádání/rozdělení je dědické řízení zahájeno na podnět notáře určeného soudem a uzavřeno soupisem vypořádání pozůstalosti.

V případě smírného vypořádání/rozdělení je notářsky ověřený akt nutný pouze u rozdělení nemovitého majetku.

7 Jak a kdy se člověk stane dědicem nebo odkazovníkem?

Belgické právo se řídí zásadou, že pouhá skutečnost úmrtí určité osoby stačí, aby dědici nabyli veškerou pozůstalost (aktiva a pasiva). Nicméně:

příjemci univerzálních odkazů určených v holografní nebo mezinárodní závěti musí od předsedy soudu pro rodinné záležitosti získat tzv. „příkaz k uvedení v držbu (*envoi en possession*)“ (článek 1008 občanského zákoníku),

příjemci odkazů k určité věci (článek 1014 občanského zákoníku), příjemci odkazů k poměrné části (kvótě) (článek 1011 občanského zákoníku) a v případě existence nepominutelných dědiců také příjemci univerzálních odkazů určených v úřední závěti (článek 1004 občanského zákoníku) si musí vyžádat tzv.

„vydání odkazu (*délivrance du legs*)“,

některé kategorie odkazovníků musí mít dále povolení veřejného orgánu k přijetí odkazu, který je jim určen (např. odkazy ve prospěch obce, subjektu veřejného zájmu a v určitých případech nadace nebo nevýdělečného sdružení).

8 Jsou dědicové odpovědní za dluhy zůstavitele? Pokud ano, za jakých podmínek?

Přechází, pokud dědici přijmou dědictví bezvýhradně (aktiva a pasiva). V tomto případě nesou veškeré náklady a dluhy spojené s pozůstalostí (článek 724 občanského zákoníku).

Pokud dědici přijmou dědictví s výhradou soupisu, přecházejí na ně závazky z pozůstalosti jen do výše zděděného majetku (článek 802 občanského zákoníku). Dědic, který si přeje přijmout dědictví s výhradou soupisu, musí učinit zvláštní prohlášení u soudu prvního stupně obvodu, ve kterém probíhá dědické řízení, nebo u notáře.

Nepřechází, pokud dědictví odmítnou prohlášením, které mohou učinit v podatelně soudu stejného soudu prvního stupně nebo u notáře (článek 785 občanského zákoníku).

V zásadě také platí, že závazky z pozůstalosti nepřecházejí na odkazovníka k určité věci (článek 1024 občanského zákoníku), a to na rozdíl od univerzálního odkazovníka nebo odkazovníka k poměrné části.

9 Jaké dokumenty a/nebo informace se obvykle vyžadují pro účely registrace nemovitého majetku?

Hypoteční zákon ze dne 16. prosince 1851 stanoví veřejný charakter transakcí s nemovitostmi a ve svém článku 1 uvádí, že „veškeré převodní nebo potvrzující úkony mezi žijícími osobami, jimiž se bezplatně či za úplatu převádějí věcná práva k nemovitostem, s výjimkou práv vyplývajících z přednostních pohledávek a hypoték, se zapisují do rejstříku vedeného u úřadu pro evidenci dispozic s nemovitostmi (*bureau de la conservation des hypothèques*), v jehož obvodu se nemovitost nachází“.

V článku 2 stejného zákona se v tomto ohledu upřesňuje, že „lze zapsat pouze rozsudky, veřejné listiny o právních úkonech a soukromoprávní akty uznané soudem nebo před notářem. Plné moci (prokury) k těmto aktům se předkládají stejnou formou“.

Zákon ze dne 16. prosince 1851 nestanoví veřejný charakter přechodu vlastnictví z důvodu smrti.

Zákon ale stanoví zápis aktů dělení dědictví. Při této příležitosti je tak v aktu, který je zapsán v rejstřících úřadu pro evidenci dispozic s nemovitostmi, uvedena totožnost všech dědiců, ať již nemovitosti dědí či nedědí. Stejně je tomu v případě veřejného nebo přímého prodeje nerozdělených nemovitostí ve spoluvlastnictví dědiců.

9.1 Je jmenování správce pozůstalosti povinné nebo povinné na vyžádání? Pokud je povinné nebo povinné na vyžádání, jaké kroky je třeba podniknout?

Institut správce pozůstalosti v Belgii v zásadě neexistuje.

V článku 803bis občanského zákoníku se nicméně stanoví, že dědic, který přijal dědictví s výhradou soupisu, může přenechat správu a vypořádání pozůstalosti jiné osobě. Musí předtím požádat soud pro rodinné záležitosti, aby nařízením jmenoval správce, jemuž předá veškerý děděný majetek, a správce má poté za povinnost pozůstalost vypořádat podle určitých pravidel.

V článku 804 se dále stanoví, že v případě ohrožení nároků věřitelů z pozůstalosti nebo odkazníků nedbalostí nebo majetkovými poměry dědice s výhradou soupisu může každý zainteresovaný subjekt vyvolat jeho nahrazení správcem, který je pověřen vypořádáním pozůstalosti. Správce je jmenován nařízením v rámci předběžného opatření, při němž je dědic vyslechnut nebo předtím předvolán.

Zůstavitel mimoto může určit vykonavatele závěti, který je pověřen jejím řádným vykonáním.

9.2 Kdo je oprávněn vykonávat pořízení pro případ smrti zůstavitele a/nebo spravovat pozůstalost?

Viz předchozí otázka.

9.3 Jaké pravomoci má správce pozůstalostí?

Správce jmenovaný na základě článků 803b a 804 má stejné pravomoci jako dědic s výhradou inventáře. Podléhá rovněž stejným povinnostem jako dědic, jen nemusí složit kauci.

10 Jaké dokumenty se běžně vydávají podle vnitrostátního práva v průběhu nebo na konci řízení o dědictví k prokázání statusu a práv oprávněných osob? Mají specifické důkazní účinky?

Postavení dědice se prokazuje úředním osvědčením nebo častěji pomocí dědického osvědčení. Dědické osvědčení vystavuje notář nebo za určitých podmínek výběrčí úřadu pro dědickou daň, který je příslušný pro podání přiznání k dědické dani z pozůstalosti zesnulé osoby (článek 1240bis občanského zákoníku).

Osvědčení vystavené notářem je dokument, který zachycuje skutečnosti. Má důkazní účinek: vše, co prohlašuje osoba, která jej vystavila, je nutno považovat za odpovídající skutkovému stavu. Notář potvrzuje určité skutečnosti tím, že určuje totožnost osob, které před něj předstoupily, a zjišťuje, co po něm žádají, aby zanesl do zápisu. Obsah notářského zápisu má sílu důkazu. Veřejná listina bude navíc nenapadnutelně datována. Důkaz nepravdivosti zjištění chráněného úředním potvrzením může přinést pouze řízení ke zpochybnění pravosti.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Poslední aktualizace: 14/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.